

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum

poprzedni W K: 289
EJ

87-100
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

BRODNICA AK

+ Kosmalowa Marta
zd. Jurkiewicz

K: 289 / 289 Pom

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI

Kosmalowa Marta
J: K: 289/289 Pom.
Brodnica AK

I/1. Relacja

k. 1 s. 1

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora

k. 1 s. 1

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora

II. Materiały uzupełniające relację

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r.

III/5 – inne...

IV. Korespondencja

V. Nazwiskowe karty informacyjne

k. 25

VI. Fotografie

dział i ikonografii

I/1. Relacja - Kosmala Marta.

- Relacja o żołnierzu AK spisana przez Antoniusz

Kabornę (?), Toruń, styczeń 1978 r., neps. oyp.

(data wstąpienia do Arch. E. Zawackiej - k.1 s.1

- styczeń 1978)

Dane osobiste:

- ad 1. + Marta Kosmalowa z domu Jurkiewicz.
- ad 2. - rok urodz. - 1912 data, daty nie znam.
- ad 4. Ojciec był robotnikiem na kolei
- ad 3. - nie znam imion
- ad 5. Wykartańczenie przednie. Po maturze wyjechała za męża. Mąż otrzymał 5 lat więzienia (w czasie okupacji) za złodziejstwo radia. Wykonywała pracę domową. Mieszkała przed wojną w Poznaniu, a w czasie wojny - u rodziców.
- ad 6. Nie znam adresu syna. Mąż osi-
mił się ponownie i mieszka w Brodnie.
- ad II - nie znam
- ad III.
1. Nie pracowała
 2. Nie znam daty przewodu, sekcji -
Zieloniewska. 116
 3. Armia Krajowa - sekcja sanitarna,
Blizny był przewodniczącym nie znam.
 5. 2 stycznia 1945 rano została aresztowa-
nana. 18 wrz. 1945 r. prze-
wieziono całą aresztowaną grupę
w kierunku Bydgoszczy.

Parafizacja podpisu: Elżbieta Zawacka

I.78r Toruń, ul. Żwirki i Wigury 45m.4

Stwierdzam własnoręczność
podpisu

3078 Elżbieta Zawacka

Elżbieta Zawacka

Stwierdzam zgodność
odpisu z oryginałem

Elżbieta Zawacka

I/2. Dokumenty dotyczące osoby relatora - Kosmala.
Karta:

- Fotokopia ausweisu Marty Kosmali, wydanejs
w Brodnicy (Strasbourg Wpr.), 3 4 grudnia 1943r.

k. 1 s. 1

2/1

Mrs. Marta Koszala geb. Jura

von Zamość Kiewitz

Beruf: Pflegerin

Geburtsdag: 10.X.1913

Geburtsort: Straburg Westpr.

Staatsangehörigkeit: fr. polnisch

Volkstumszugehörigkeit: polnisch

Gestalt: schlant

Gesicht: länglich

Augen: grau

Nase: normal

Haare: blond

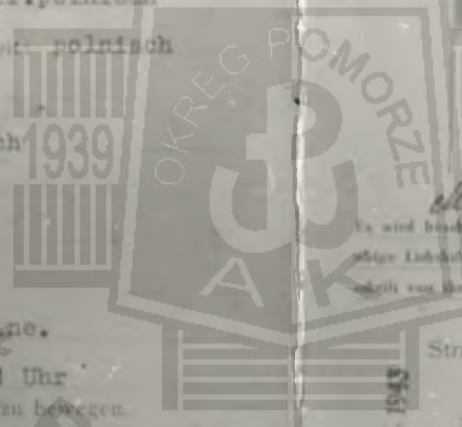
Bes. Kennz.: keine.

ist berechtigt bis 21 Uhr
sich im Stadtbereich zu bewegen.

Dieser Ausweis gilt bis zur Einstellung reichsdeutscher
Anwesen in den Ortschaften und wird spätestens

am 31.5.1944 ausgestellt

Tr. 905

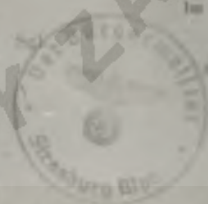

Marta Koszala
Es wird bescheinigt, dass hier die Inhaberin die durch das
obige Lichtbild dargestellte Person ist und dass die Unter-
schrift von ihr an Amtsstelle eigenhändig geleistet wurde.

Straburg Wpr., den 4.XII. 1943.

Im Auftrage

[Signature]
Stadtkommissar

T: K: 289/289 Pom.

Brodnica

Kosmowska Marta

✓ V. Karty informacyjne

lc. 25

1. 2. 289/Pom 3. AK 1
Brodzica

4. Kosmalowa Marta 5.

6. 7. 2 d. Jurkiewicz

8. 9.

10. 11. areszt. 2/7 1945 r.

12. del. 16. Labornij Rubalczyj
samienska n. 207 - Brodnica Tczewic

FUNDACJA
ENERGIA
1939
OKREG POMORZE
1945
AK
ELŻBIETY ZIMACKIE

AK Brodnica - selija sacitkovana
rel. p. Brinczyk - byla aryotenthe lekarna mi mielkiny
dr Schwamma, ktory byle zgerliwy dla Polaki, dawal
jej recepty m. blanc, ktore realizowala w aptece
w 78 p. grosoty. W tej aptece pracowala Oziminska, takze z WSK

1
+ I-45

2 199/P

3 AK 3
Brodni

4 Kosmalowa Marta 5 z d. Jutkiewicz

6

8

10

12 K Ciechanowski, Ruch Oporu na Pomorzu zd. 4. 85, 265
rel. Zawackiej sam. 4 rel. Rozwodziej, B. Gacy i Jagielnicy

K 213/1942a

FUNDACJA
GENERALNA
OKRĘG POMORZE
1939 1945
AK
1912r.

WAWACKIE
KZBIET

SamT

29/9.

Przedwice 3

+

Kosmularna Marka

awent 27 45
1945

inf. Jure: pomagada Polak dostac mi
do lekarze leczenia;
dorasz z zolnierzami

213

ref. P. Banicki
K. Kucharski 85, 365

K.T.

Brodnice

4

Rosmalowa Mała z domu [niekiedy 1912, + I 45/
córka robotnika kolejowego, męża aresztowanego
jako więźnia "Grimwaldu" 1940 r. wychodzi-
wała mała dziewczynka, pracowała w szpitalu
miejscowym w Brodnicy

Ciężko chorowała, aresztowana w szpitalu WSK Brodnica
aresztowana 2 I 45, zamordowana w czasie
ewakuacji więźniów brodnickiego I 45
(cały transport zlikwidowany bez śladu)

Archiwum 2 Zaw. sekcyj. poz. 289 Pam.

K. Ciechanowski, Ruch Oporny ... kw. 1972, str. 85, 265
mimośmierni i relacje A. Baniak, H. Ronowski
B. Gacy, J. Japelski - wszyscy z Brodnicy

Kosmalowa Marta
inf Zakrovska Zofie
nr. 1918? (nie odna od Zakrovskej)
miala synka, ktory v 1945 mial 4 letka
viete ze do rubri babka, ktore chto
pripukadrita do Zakrovskej
byla coter kolegova
pracovala z Schwannem [Schwamm po wojni
byl u stome, prosit Zakrovskej, aby zariadila,
ze pomapet Palahom]
Kosmalova dovada lekarstve p'icou v'osku

Brno

6

+ Marta Nosmelowa /1912-1945/ 7

z d. Jankiewicz

sympozjum inżynierskie

Córka Kaciana robotnika Kolejowego (Młz krasian
mieszkała przed wojną w Poznaniu, w czasie okupacji do rodzinie w Brodnicach
z zawodu elektrotechnik aresztowana w kwietniu 1940 jako esto-
nicka Organizacji Gromwald. Wyjechała Pracowała, wyjechała
ggc. m. technika, w czasie okupacji mieszkała w Brodnicach jako
asystentka do Schumann, w czasie zrywania Pałacu.
Była czynna w samopomocy społecznej w zakresie stałej
pomocy zdrowotnej.

Zaproszona do PKK należała do zespołu PKK w rejonie
samotawny WSK inspektoratu Brodnic. Aresztowana
2 I 1944 r. w rozpisaniu ... z ob. g. a. s.

Brodzica
Ak 8

Kosmalowa Marta

Pracowała w komórce P.C.K. na terenie
Brodnicy, z zadaniem naszym było
niesienie pomocy więźniom obozowym,
wysłanym Polakom, zaopatrywanie
partyzantów w leki i opatrunki

inf. w rel. Romanowskiej Heleny K-274, s.1

409

BRODNICA

Brodnica 9
WSK-AK

+
1945

KOSMALOWA MARTA

rod. Staszuk Poległ. Miest. Kallia s... 201
z d. Judkiewicz, wam. w Brodnicy
w kasy, Izraelicki WSK Okręgu AK Brodnica
Armentara 2 | 1945, wywiezieniu do niemiec
w Bydgoszcz, wzięte w "Morsku Śmierci"

Kosmala Marta
z d. Jurkiewicz

10
Brodnica
WSK-AK

Harcerki 1939 - 45, str. 406

K.Wojt., 95.

5.22.6.25.

R. 289

Brodnica

Pomorze

WSN-AM 11

+ Wosmala Marta

Jurkiewicz

1939

1945

4. V. 1945. Foto kubeki
na barce

Tridie

- 1) Bičchanowski: Tuch oporu na Pomorzu Gdańskim
1939-1945. M.O.M. W-ina 1972 str. 365.
- 2) Bičchanowski, T. D. W. Gryf Pomorski. Znesenie Kasubsko
-Pomorski. Gdańsk 1972, str. 85, Brodnica verte sus

3) mel. 9v
Dąbrowska Helena z d. Langowska nr 10/ii Brodnicy
" Była członkinią org. podr. Zwz-AR w Brodnicy
współpracowała z Gaez Halina, Cybulski, Korfowka
i innymi. Aresztowana w związku ze sprawą
w Pokrzydowie (partyz. rednicki). Była więźniem
w Brodnicy - Łąka w styczniu 1945

- 1) Kosmala Marta entenkini WSK - AK w Brodnicach
- 2) Aresztowana w końcu grudnia 1944r wywieziona do Niemiec i tam zamordowana 4.V.1945 r. 12) Kofo Lubeki na barce.

wypis z Cieshan. str 365

13

Rosmala Marta

rodz. w miejsc. Wąjsko St. Rab. (AK) w Prowincji

Arrestowana w końcu grudnia 1944 w wywi-

ziane do więzienia i tam zamordowana 4/45

Możo dłużej na ławce

(wg relacji Marianny Rosmali)

famie zepięci na str 85

Archiwum 14
AK.

Kosmela Marta, wdowa po Kijku, Urodz. 1887 r. w Bralinie, powiat Koneż, woj. Lubelskie, zamieszkała w Bralinie, powiat Koneż, woj. Lubelskie, w której rodzinie 1944 r. wysiedlona do Niemiec i tam zamordowana 4. 8. 1945 r. w kcie Lubeki na Górze

Wielka, str. 365

PK Produkcja
 3 Insp. „Drowar” 15

1. 2 289 Pa.

+ 4 Kosmalowa Marta 5 a d. Jurkiewice

6 7

8 9 wr. 1912

10. 11 Zam. 1945 przesł. w
 11 a aresztowan. 2.1.45 „
 1939 OKREG POMORSKI 1945

12 Elżbieta Zwacka: z dziejów produkcji PK (III)
Białe Piaseki, mleki i serki
 K. M. była etnonimiczką. Pracowała jako asystentka
 dra Schwannera Niemca, antyhitlerowca w szpitalu
 K. M. wystawiła Polakom ewolucję choroby,
 uatwiła im życie w łagrze.
 Nr. 782 „Nowości”

A

KOSMALA MARTA

5110
Brodnica
AK

16

Uczestniczka konspiracji AK Inspektoratu Brodnica tak jak: Irena Łangowska, Wanda Cybulska, Maria Psuty, Halina Gaca, Franciszka Oziminowa, Mirosława Karbowska, Helena Ronowska, (Stefania Bekter) "Czarny Anioł", być może także Aleksandra Siudowska. Aresztowana przez gestapo (w wyniku wsiwy pokrzydowskiej) po aresztowaniu w grudniu 1944r. Stefanii Bekter, Franciszki Oziminowej, Haliny Gacy, razem z Mirosława Karbowska, Wanda Cybulska i Krystyna Kozłowska. Wszystkie zginęły. Najpierw były w areszcie w Brodnicy i w styczniu 1945r. zginęły w transporcie śmierci (transport 300 lub 500 osób).

MGr 194 T.: Łangowska Irena, K-214, k. 1/3-4, 7.

7/197
Brodecie
nr. 17

Kosmala Monte
2 d. Jenuarisa

Mr. H 1913 r. i anastatonele 3. 01. 45 r. zapinyle 2
kolunaf kirzudis

1939 1945

AK

nr. 1.
rob. 1.: Spicizme S. Smajnistuego, V. Hupisny str. 8

ELŻBIETY ZIMACKIEJ

↓HM-Ap

a

KOSMALA MARTA

BRODNICA

AK

18

18/11/94

ul. F. Jagielskiej - Nowak, KO

133
Brodnica
AK 19

KOSMALOWA (MARTA)

AK

Członkini sekcji łączności Insp. Brodnica, tak jak:
Władysława Zieleniewska, Leokadia Zofia Zakrzewska,
Karbowska, Halina Gaca, Wiwatowska, Maria Lidia
Zakrzewska, Marta Zieleniewska, Lucja Jarzembowska,
kurierka "Ewa" (Irena Jagielska), Ada Cybulska,
pracownica apteki przy Dużym Rynku w Brodnicy
(Franciszka Oziminowa), pracownica mleczarni z
Golubia (Jadwiga Cyrklaf). Szefem sekcji, która
liczyła ok. 20 os. był Franciszek Jarzembowski.
Wszystkie te osoby, a także dra Wiwatowskiego
aresztowano na przełomie 1944/45r. w związku z
"tragedią pokrzydowską". Kosmalową tak jak
większość z w/w osób wywieziono.

T.: Zakrzewska Maria Lidia, Insp. Brodnica, k. I,
1/2.

MGr 1994

Kosmohowa Marta

Brodnica
20

Między innymi kontakt z konspiracją S. Korbonskiego.

zob.: List S. Korbonskiego z dn. 15.01.86

HM-86

Brodnica
AK-„PCK” 21

KOSMALOWA MARTA

Aresztowana przez gestapo 3.7.1945r. wraz z innymi członkami brodnickiego „PCK”: Wandą Cybulską, 2 siostrami Zakrzewskimi, 2 siostrami Zieleniechskimi, Gacimską, lek. Winiatoriskim i jego żoną Winiatoriską, być może Heleną Romanowską, siostrą księdza z Pokrzydowa (Adelajdą Głównzewską).

Zn.: Rel. Stefana Karbowski o Mirosławie Karbowski, teczka Mirosławy Karbowski, nr K-240,
I, k. 4v.
NGR Caen. 194

3126 Brodnica
WSK AK 22

KOSMALOWA MARTA

Pielegniarka. Aresztowana razem z dr Winiatowskim, jego żoną dr (?) Winiatowską i pielęgniarkami: Wandą Cybulską, Mirką Karbowskią i in. (12 os.) w styczniu 1945r. Dwa tygodnie przed wejściem armii radzieckiej zostały zamordowane na przedmieściach Brodnicy - na Michałowie. Po kilkumastu latach przypadkowo przy kopaniu fundamentów pod stodołę znaleziono ich zwłoki i po odznakach metalowych, które nosił lekarz i pielęgniarki rozpoznano ich zwłoki. Pielęgniarki i dr Winiatowski opiekowali się rannymi partyzantami, którzy przebywali w bunkrze w okolicy Jama - Brodzka. Wyjście z bunkra ↓ prowadziło do stodoły leśniczego w Jamie - Brodzkiej.

Źr.: Informacja Apolonii Lewandowskiej,
teczka Wandy Cybulskiej, nr K-238, k. 5 i 5v.

MGR maj '84

KOSMALOWA (MARTA)

507 Brodnica
AK 23

AK

Członkini sekcji "PCK" w Insp. Brodnica, tak jak:
dr Wiwatowski, jego żona Wiwatowska, Ronowska,
Karbowska, Cybulska, Gacanka, Oziminowa.

T.: Wróblewska Waleria, Insp. Brodnica, K-281, k.I,
2/3.

MGr 1994

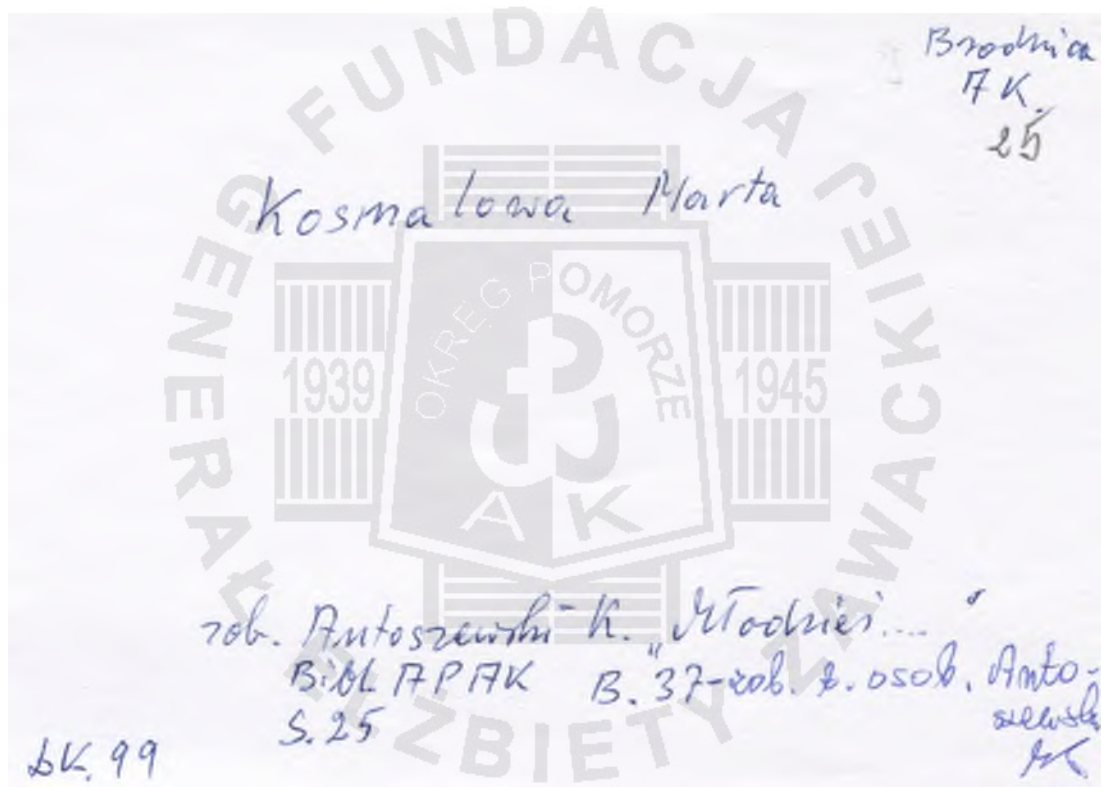
Brodnica
AK 24

KOSMALOWA

Aresztowana w grupie brodnickiej obok Wandy
Cybulskiej 2-I. 1945 r. Ok. 18 I. 1945 r. ewakuowana
razem z grupą do Bydgoszczy. ^{Koleżanka} ~~Wanda~~ Wandy
Cybulskiej Antonina Zabarna była o 5⁰⁰ rano
na obsarce i rozcięta Kosmalowej papierosy i ciasto
a Cybulskiej buty i ciasto. Więziomiej nie miały od-
wagi uciec, mimo iż nadzór był słaby. 18 lub 19
stycznia wyrzeczono całą grupę rannym pociągciem
w kierunku Bydgoszczy.

Źr.: Rel. Antoniny Zabornej o Wandzie Cybulskiej,
teczka Wandy Cybulskiej, nr 238, I, k. 4, 4v.

MGr maj '84

opr. 12.X.1994r.
MGr

3 odb. zdjęcia legitymacyjnego

K-289

Brodnica
AK

+ Kosmalowa Marta
z d. Jurkiewicz

1) Książka maszynowa, k. 1

2) Korespondencja i dokumenty bezpośrednio związane z
z relacją i stanowiące jej uzupełnienie, k. 1.

II Dokumenty nie związane bezpośrednio z relacją, ale dotyczą
ce osoby relatora, k. 14. 28

V Nazwiskowe karty informacyjne, 18 kart.

KOSMALOWA MARTA SP. JURKIEWICZ

